

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту

РЕФЕРАТ

**кваліфікаційної роботи «Бакалавр»
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності «073 – менеджмент»**

на тему:

**«Управління конкурентоспроможністю підприємства на ринку
будівельних матеріалів»**

Виконавець:

студент IV курсу ЦЗФН

Корольов С.Є. _____

Науковий керівник:

к.е.н., ст. викладач Гречкосій І.Д.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Рівень економіки, економічної та національної безпеки держави Україна і стан ринку будівництва та будівельних матеріалів взаємопов'язані. Будівельна промисловість стикається більш ніж з 70 галузями, під час зведення новобудов використовується близько 300 найменувань різних матеріалів, створюються нові робочі місця, відбувається розвиток малого та середнього бізнесу, збільшується кількість податкових виплат. Будівельний ринок можна сміливо назвати рушієм економіки. Обсяг будівельної промисловості, екологічність будівельних матеріалів, якість продукції є індикатором інвестиційної активності. Непривабливі регіони залишаються економічно слабозвиненими. В макроекономічному сенсі це шлях до занепаду. На ринок можуть прийти нові гравці, більшість з яких зарубіжні компанії, переведені на рейки досконалих стандартів. Тому, для недопущення катастрофи у будівельній галузі, задача підприємств - ґрунтовно оцінити ринкову ситуацію, обрати відповідні стратегії і здорові методи конкуренції. Це стосується поведінки як у загальнодержавному, регіональному сенсі, так і на рівні підприємства.

Мета дослідження полягає в теоретичному з'ясуванні та розробці практичних рекомендацій щодо управління конкурентоспроможністю підприємства на ринку будівельних матеріалів.

Завдання дослідження:

- визначити сутність поняття конкуренції та конкурентоспроможності підприємства як економічної категорії;
- розглянути особливості економічних методів оцінювання потенціалу конкурентоспроможності підприємства;
- дослідити основні фінансово-економічні показники діяльності ПАТ «Іллічівський ЗБК»;
- зробити порівняльний аналіз конкурентних позицій підприємства на ринку будівельних матеріалів Одеської області;
- розробити систему пропозицій та заходів з підвищення рівня конкурентоспроможності ПАТ «Іллічівський ЗБК» на ринку будівельних матеріалів.

Об'єкт дослідження - суспільні відносини, що виникають у сфері управління конкурентоспроможністю підприємства ПАТ «Іллічівський ЗБК» на ринку будівельних матеріалів.

Предметом дослідження є аналіз чинників підвищення конкурентоспроможності підприємства за допомогою економічних методів оцінювання конкурентоспроможності.

Методи дослідження. У дослідженні використано загальнонаукові та спеціальнонаукові методи. Зокрема, метод аналізу, порівняння, класифікації,

статистичний метод, метод балів, метод теорії ефективної конкуренції, метод SWOT-аналізу.

Інформаційною базою дослідження виступають матеріали наукових досліджень вчених-економістів, статистична інформація ДССУ, бухгалтерська та фінансова звітність підприємства.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (52 найменувань) та 0 додатків. Загальний обсяг роботи становить 74 сторінок. Основний зміст викладено на сторінках 5-68. Робота містить 35 таблиць, 5 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні засади управління конкурентоспроможністю підприємства на ринку будівельних матеріалів» розглянуто сутність понять конкуренції та конкурентоспроможності підприємства як економічної категорії. Досліджено особливості економічних методів оцінювання потенціалу конкурентоспроможності підприємства.

У другому розділі «Економічний аналіз стану господарської діяльності та конкурентоспроможності ПАТ «Іллічівський ЗБК» на ринку будівельних матеріалів за 2015-2018 р.р.» проаналізовано основні фінансово-економічні показники діяльності ПАТ «Іллічівський ЗБК». Проведено порівняльний аналіз конкурентних позицій підприємства на ринку будівельних матеріалів Одеської області. Виявлено недоліки щодо системи управління конкурентоспроможністю підприємства.

Запропоновано систему пропозицій та заходів з підвищення рівня конкурентоспроможності ПАТ «Іллічівський ЗБК» на ринку будівельних матеріалів.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Конкуренція, з однієї сторони, представляє собою економічні відносини між господарюючими суб'єктами в умовах ринку, в результаті чого формується вибір для споживачів та самих суб'єктів господарювання; з другої сторони, – це правомірні дії господарюючих суб'єктів на основі власних досягнень, націлені на отримання переваг над іншими учасниками ринку. Сутність конкуренції виявляється в наступних ознаках: націленість виробника на запити споживача, зростання ефективності виробництва, ліквідації неконкурентоспроможних підприємств, стимулювання зниження цін і підвищенні якості товарів. Конкуренція, крім позитивних рис, багато в чому містить і негативні характеристики, які «виштовхують» з ринку

- неконкурентоспроможні підприємства, що призводить до формування більш високого рівня конкурентоспроможності
2. Конкурентоспроможність є комплексною характеристикою (здатністю) суб'єкта господарювання, що характеризує його можливість в будь-який момент і в межах своєї компетенції забезпечувати власні конкурентні переваги і прибутковість з урахуванням адаптації до постійно мінливих умов внутрішнього і зовнішнього середовища, а також вигідно відрізняють учасника ринку від конкурентів і дають ринкові переваги продукції, що випускається, або послуг, що надаються.
 3. Існуючі методи та методичні підходи до оцінки рівня конкурентоспроможності підприємств суттєво різняться між собою та не позбавлені певних недоліків. Як показав проведений аналіз, жоден з методів не є універсальним для підприємства. Основний недолік всіх розглянутих методів полягає в їх обмеженості: або акцент робиться на якійсь одній групі факторів, що визначають конкурентоспроможності підприємства і, ґрунтуючись на результатах аналізу, дається висновок про рівень конкурентоспроможності всього підприємства, або метод надто складний і трудомісткий для використання на практиці.
 4. Аналіз фінансово-господарської діяльності ПАТ «Іллічівський ЗБК» показав, що за останні роки обсяг виробництва залізобетонних конструкцій знизився на 974 тис. грн. або на 23,8%. Це пов'язано з нестабільним політичним та економічним становищем в країні. Також спостерігається зниження ділової активності підприємств. В такій ситуації підприємство скорочує кількість працівників на 16,4%. Це вплинуло на зниження продуктивність праці на 7,84%.
 5. Середньорічна вартість основних засобів зменшилась на 15,5%. Пояснити причину зменшення середньорічної вартості основних засобів можна зменшенням нарахувань зносу, що пов'язано з вибуттям основних засобів підприємства. Це, в свою чергу, зумовило зменшення фондівіддачі на 12,5%, навпаки фондоємність зросла на 11,03%, тобто вартість основних засобів підприємство використовуються неефективно. Прибуток від основної діяльності у 2016 році знизився на 70% і склав 3 тис. грн., але у 2017 році досяг рівня 2015 року. Фінансова незалежність підприємства зростає на 55,6%, коефіцієнт фінансування так само збільшився на 283,18%. Коефіцієнт співвідношення власного та довгострокового капіталу протягом аналізованого періоду зростає можна стверджувати, що підприємство має достатньо власних коштів для формування необоротних активів. Також спостерігається збільшення коефіцієнта маневреності власного капіталу Це позитивна тенденція. Розраховані коефіцієнти ліквідності вказують на низький рівень абсолютної ліквідності, що вказує на нестачу у підприємства грошових коштів для покриття всіх своїх поточних зобов'язань. Інші показники протягом аналізованого періоду мають тенденцію до зростання. Низький рівень рентабельності дозволяє стверджувати, що за аналізований період підприємство працювало неефективно.

6. За допомогою метода теорії ефективної конкуренції було проведено аналіз рівня конкурентоспроможності ПАТ «Іллічівський ЗБК». Так, протягом аналізованого періоду рівень конкурентоспроможності підприємства досить низький та має тенденцію до зниження. Цей висновок також підтверджує порівняння рівня конкурентоспроможності ПАТ «Іллічівський ЗБК» з двома основними конкурентами ТОВ «Великодолинський завод ЗБК» та ТОВ «Миколаївський завод ЗБВ». Представлена методика має свої переваги та недоліки. Тому для більш детального висновку щодо оцінки конкурентоспроможності ПАТ «Іллічівський ЗБК» нами було використано найпоширеніший матричний метод – метод балів. За результатами розрахунків можна зробити висновок про зростання рівня конкурентоспроможності ПАТ «Іллічівський ЗБК» в період з 2015 по 2017 рік, але в порівнянні з конкурентами є низькою.
7. З метою виявлення причин негативної динаміки рівня конкурентоспроможності ПАТ «Іллічівський ЗБК» проведено аналіз зовнішніх і внутрішніх чинників, а також можливостей і загроз діяльності підприємства. За результатами SWOT-аналізу та класичною теорією стратегічного планування для розвитку ПАТ «Іллічівський ЗБК» має бути обрана стратегія збереження. В результаті аналізу були виявлені основні проблеми підприємства та запропоновано ряд заходів щодо підвищення конкурентоспроможності: підвищення фондівдачі; зростання обсягів реалізації продукції; підвищення кваліфікації персоналу. Як видно з розрахунків зростання фондівдачі відбувається досить низькими темпами, тому для підвищення конкурентоспроможності підприємство пропонуємо ряд маркетингових заходів для стимулювання збуту та збільшення обсягів реалізації. Загальні витрати на впровадження маркетингових заходів складають 133,74 тис. грн., а економічний ефект - 155,3 тис. грн. Загальні витрати від підвищення кваліфікації персоналу підприємства складуть 56,4 тис. грн., а економічний ефект – 93,2 тис. грн..
8. В результаті проведення заходів щодо підвищення конкурентоспроможності виручка підприємства збільшиться на 1428,76 тис. грн., собівартість продукції збільшиться 1180,26 тис. грн. або на 39%, а чистий прибуток збільшиться на 78,6%, що становить 78,36 тис. грн.

АНОТАЦІЯ

Корольов С.Є. «Управління конкурентоспроможністю підприємства на ринку будівельних матеріалів (на прикладі ПАТ «Іллічівський ЗБК»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «073 Менеджмент». - Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглянуто теоретичні засади управління конкурентоспроможністю на ринку будівельних матеріалів. Визначено сутність понять конкуренції та конкурентоспроможності підприємства як економічної категорії. Досліджено особливості економічних методів оцінювання потенціалу конкурентоспроможності підприємства.

Проаналізовано основні фінансово-економічні показники діяльності ПАТ «Іллічівський ЗБК». Проведено порівняльний аналіз конкурентних позицій підприємства на ринку будівельних матеріалів Одеської області. Виявлено недоліки щодо системи управління конкурентоспроможністю підприємства.

Запропоновано систему пропозицій та заходів з підвищення рівня конкурентоспроможності ПАТ «Іллічівський ЗБК» на ринку будівельних матеріалів.

Ключові слова: конкуренція, конкурентоспроможність, управління конкурентоспроможністю, конкурентні переваги.

ANNOTATION

Korolov S.E. "Management of competitiveness of the enterprise in the market of construction materials (on the example of PJSCO "Illichivsk Ferroconcrete structures plant").

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty «073 Management». - Odessa National Economics University. – Odessa, 2019.

The work deals with the theoretical aspects of management of competitiveness on the market of building materials. The content of concepts of competition and competitiveness is determined as economic category. Features of economic methods of evaluating of the potential of the enterprise competitiveness are investigated.

The main financial and economic activity ratings of PJSCO "Illichivsk Ferroconcrete structures plant" **are analysed**. Comparative analysis of competitive positions of the enterprise on the market of building materials of Odessa area is carried out. Deficiencies in the management system of enterprise competitiveness are revealed.

The system of the proposals and events on increase of the level of competitiveness of PJSCO "Illichivsk Ferroconcrete structures plant" on the market of building materials **is offered**.

Key words: competition, competitiveness, management of competitiveness, competitive advantages.